

Posudek magisterské diplomové práce

Téma: *Ježíšovo poselství a život – pedagogická příprava výuky dle bavorského Lehrplanu do hodin náboženství německého gymnázia* (Praha 2023)

Autor: Bc. Eva Mlátilíková

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Lukeš, PhD.

Formální kritéria, obsah práce, užitá literatura: Práce podaná na katedře biblistiky a judaistiky HTF UK splňuje formální kritéria stanovená pro vypracování magisterských prací, obsahuje prohlášení o samostatném vypracování ze dne 5.5.2023 a nevykazuje zjevné známky plagiátu, jak dokládá protokol o dokumentu provedený při nahrávání do SIS.

Diplomová práce Evy Mlátilíkové je rozsáhlá a čítá celkem 171 stran. Obsahuje *Poděkování, Prohlášení, Anotace, Klíčová slova, Obsah, Seznam zkratk* a její textová část začíná 1. *Úvodem* na straně 8. Dále pokračuje v šesti kapitolách s četnými pododdíly, jež tvoří obsahové jádro práce, po nichž následuje 8. *Závěr* (s. 127), 9. *Seznam použité literatury*, jež je dále členěný na Primární a Sekundární literaturu (s. 128-130), 10. *Seznam příloh* (s. 131), 11. *Abstrakt* (s. 132) a rozsáhlé 12. Přílohy (s. 133-171). Kapitoly 2. až 6. obsahují teoretickou přípravu k jednotlivým tématům od apoštola Pavla a jeho listů, ke sbírce Q, synoptickým evangeliím, Janovu evangeliu, Ježíšovu narození, podobenstvím, farizeům, saduceům, esejcům, zélotům až po velikonoční události.

Jazyk a styl: Jazyk práce je přizpůsoben účelu. Autorka pracuje převážně s německými zdroji a informace převádí do češtiny. Nevolí jazyk vědce-teologa, nýbrž pedagoga, který zprostředkovává studentům gymnasia náboženskou tematiku. Autorka používá náležitě odbornou terminologii, argumentace je jasná a je patrné, že autorka problematiku sama chápe.

Obsah, kritika, hodnocení: Hodnota práce Evy Mlátilíkové spočívá v originalitě tématu a jeho uchopení. Autorka téma řešila již během svého pobytu na Erasmus+ na UNI Passau v předchozím akademickém školním roce, kde je náboženská pedagogika vyučována a k tématu se přistupuje s veškerou vážností. V německém jazykovém prostředí existuje řada učebnic, které vydávají jednotlivé univerzity a tematika je po metodologické stránce důkladně propracována. Autorka získala rozhodující podněty i koncepci v Německu, což v rámci diplomové práce přetavuje do konkrétní podoby. (Eminentní zájem autorky o věc, jakož i výjimečné studijní nasazení, potvrdili při letošní květnové návštěvě na HTF UK v Praze profesori z UNI Passau – Sandra Huebenthal a Christian Handschuh.) Jelikož se autorka zaměřuje na prostředí německého gymnasia, pracuje s německými autoritami v oblasti Nového zákona, jakož i s Petrem Pokorným, který však napsal svá stěžejní díla v němčině. Na mnoha místech dává autorka najevo, že jí neuniká světová diskuse v oblasti raného křesťanství a teologie apoštola Pavla.

Struktura práce je logická, autorka volí chronologickou prezentaci problematiky – „od Pavla k evangeliím“, nevynechává podobenství (jež jsou pedagogicky velmi efektivním tématem) a dobové pozadí. Autorka rovněž otevírá témata historického Ježíše či vývoje raného křesťanství a z celé práce je zřejmé, že německý student disponuje velmi solidními základy, na nichž je možné budovat skutečný vhled a pochopení křesťanství jako historicko-kulturního fenoménu, jenž má pozitivní náboženské i etické dopady na společnost. Na práci je velmi cenný fakt, že autorka problematiku „nedogmatizuje“, vytváří prostor pro přesahy všemi směry a hledá prostor pro individuální rozvíjení úvah studentem. Teologický rozměr práce je budován na spolehlivých zdrojích, katolických i protestantských autorech, autorka nepředkládá neověřené teze a hypotetické nástiny možností, ale volí k prezentaci ustálený názorový konsensus, což je pro střední školu dle mého mínění optimální.

Co se týče pedagogické části práce, autorka předkládá náhledy do modelových hodin i po stránce metodologické, řeší zahájení hodin, možné pomůcky, organizaci hodiny, užití textů, nakopírování

textů studentům, užití webových aplikací, dotace hodin, cíle hodin i jejich závěry. To vše dokládá přílohami, které jsou nápadité a vyrobené s péčí autorce vlastní. (U některých příloh a hodin bych zvažil, zda neupřednostnit sílu příběhu samotného a jeho dozvuky v nitru člověka před rozebráním na dílčí aspekty a totální rozrušení povrchové struktury, jež je nositelkou významu. Někdy stačí příběh mírně posunout do různých poloh a ukázat sílu originálu oproti možným verzím s jiným etickým ponaučením atd. Samotné převyprávění příběhu žákem rovněž poodhalí, jak věci rozumí, jaký jazyk volí a jak vlastně samotné „náboženství“ či biblické epizody chápe.)

Vzhledem k tomu, že autorka nemá jazykovou bariéru, v němčině má cit, musí sama volit adekvátní terminologii pro německé jazykové prostředí, neboť pojmy spjaté např. s Jesus movement jsou mnohoznačné. To se týká i „radikálně nové perspektivy“ přístupu k apoštolu Pavlovi či otázky ohledně kritérií stanovených pro posuzování autenticity evangelijního materiálu, kde pojmy mají prakticky ustálenou terminologii v angličtině. Student by si měl z hodin odnést, že teologie se vyvíjí, není zkostnatělou disciplínou, a skutečnost, že se ne vše z bádání přenáší do života církve, neznamená, že o tom není možné uvažovat.

Hodiny sestavené autorkou naznačují, že hodlá vyučovat spíše teologii a velmi kvalitní biblistiku než náboženství jako systém neměnných pravd. To je nutné maximálně docenit. O biblických tématech, které autorka předkládá, by bylo možné vést obsáhlejší rozpravy a téma vypilovat po teologické stránce k maximální přesnosti, ale o to v této práci nejde. Obsah vyhovující autorce byl nastaven během konzultací a následných čtení práce. Hlavní je autorčin koncept, zpracování témat na podkladě německých učebnic a učebního plánu, prezentace příprav včetně příloh i značná osobní invence autorky. Autorka ve své diplomové práci prakticky ukazuje, jak by výuka mohla vypadat, ukazuje kvalitní přípravy na jednotlivé „lekce“ a prokazuje teologickou i pedagogickou erudici.

(Pohledem Čecha, který náboženskou výukou na střední škole neprošel, je autorčina práce velmi teoretickým počinem. Nejsme zvyklí brát náboženství tak vážně, aby nastavilo hodnoty v rámci školního vzdělávání dle nábožensko-kulturních rámců, jež mají hodnotu tradic i kolektivní a kulturní paměti. Právě proto jsou takovéto pokusy v českém prostředí nesmírně potřebné a je nutné je zpracovávat, promýšlet do situace i popularizovat. V České republice by měli být ve školách učitelé kvalifikovaní pro výuku náboženské pedagogiky, a je-li zde práce zpracovaná na podkladě německé koncepce, rozhodně stojí za pozornost. Sama autorka mohla nabrat odvahy ke kritice a navrhnout případná vylepšení osnovy nebo provést reflexi metodologie, jakož i teologického obsahu. Osobně bych do lekcí zařadil rovněž stoicismus, kterým byli zjevně ovlivněni apoštol Pavel i autor dvojspisu Lukáš. Referenčně by bylo možné zmínit i jiné osobnosti antiky, např. Spartaka, Ciceron a další, jejichž životní příběhy jsou maximálně zajímavé a dotváří kolorit zápletky Ježíše Nazaretského, byť vzdáleně. Hodnotu by měla i debata o žánrech, humoru, ironii, románech v době antiky, roli žen v evangeliích, sociálních poměrech v Galilei a Judsku v rozličných společenských třídách, aby absolventi výuky věděli, jakou optikou mají příběhy číst a v čem je síla orality – ústně předávaných příběhů – i literatury antiky.)

Klasifikace: Diplomovou práci je nutné náležitě ocenit. Autorka si zpracování nikde neusnadnila a vynaložila maximální úsilí (v Passau i Praze) za účelem zpracovat tematiku nejen pro hodnocení diplomové práce, ale i pro případné působení na německé střední škole. **Výborně (1)!**